પ્રશ્નપત્ર - 2

વિષયવસ્તુ અને વિષયપદ્ધતિ સજ્જતા

સંસ્કૃત

બેઠક નંબર : 1601925

સમય : 180 મિનિટ

કુલ ગુણ : 100

સૂચના : (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 5 પ્રશ્નો છે. તમામ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(2) દરેક મુખ્ય પ્રશ્ન નવા પાના ઉપરથી શરૂ કરવો અને મુખ્ય પ્રશ્નના તમામ પેટા પ્રશ્નો સાથે લખવા.

પ્રશ્ન - 1 મુદ્દાસર જવાબ આપો. કોઈ પણ ત્રણ (200 થી 250 શબ્દોમાં) 24

(1) 'ભારતીય ભાષાઓના વિકાસમાં સંસ્કૃત ભાષા ખૂબ મહત્ત્વની છે.' આ વિધાનને સમજાવો.

(2) સંસ્કૃતભાષામાં પાઠ આયોજનનું મહત્ત્વ સમજાવી તેના લાભ જણાવો.

(3) મહાકવિ કાલિદાસે તેમની કૃતિ ઋતુસંહારમાં કરેલું વસંતનું વર્ણન શ્લોક સાથે કરો.

(4) 'संस्कृत साहित्यकारो हेमचन्द्राचार्यः सूर्यवत् प्रकाशते ।' ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

(5) 'સંસ્કૃત ભાષા સંસ્કૃત માધ્યમમાં જ ભણાવાય' આ વિધાનને ધ્યાનમાં રાખી સંભાષણ પદ્ધતિ સમજાવો.

પ્રશ્ન - 2 માગ્યા પ્રમાણે જવાબ આપો. કોઈ પણ ચાર (150 થી 200 શબ્દોમાં) 24

(1) શાન્તિપર્વનો પરિચય આપી તેમાં વર્ણવેલ મિત્ર મહિમા શ્લોકના આધાર સાથે વર્ણવો.

(2) પિતામહ બ્રહ્માએ દુર્વાસાને આપેલા ઠપકાનું વર્ણન કરો.

(3) શ્રીમદ્ભગવદ્ ગીતાનો કેન્દ્રવર્તી ઉપદેશ શ્લોકના આધાર સાથે સમજાવો.

(4) સંસ્કૃતમાં અનુવાદ પદ્ધતિના ગેરફાયદા જણાવો.

(5) સંસ્કૃતભાષામાં ઉચ્ચારણદોષ થવાનાં મહત્ત્વનાં કારણો કયાં હોઈ શકે ?

(6) બાળકોને સંસ્કૃત ભાષા પ્રત્યે અભિરુચિ થાય તે માટે શિક્ષક તરીકે તમે કેવા પ્રયત્નો કરશો ? ઉદાહરણ આપી સમજાવો.

પ્રશ્ન - 3 માગ્યા પ્રમાણે જવાબ આપો. કોઈ પણ પાંચ (100 થી 150 શબ્દોમાં) 20

(1) સ્થાનેઽન્તતમઃ પાણિનિના આ સૂત્રને વિવિધ સંદર્ભમાં સમજાવો.

(2) 'उपसर्गेण धात्वर्थो बलादन्यत्र नीयते ।' આ પંક્તિ ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.

(3) 'ભાસ નાટક ચક્ર' એટલે શું ? તેમાં કઈ કઈ કૃતિઓ સમાવિષ્ટ કરવામાં આવી છે ?

(4) સંસ્કૃત ભાષાશિક્ષક તરીકે વ્યાકરણ શીખવવા તમે કઈ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરશો ? શા માટે ?

(5) તમારી દિનચર્યા સંસ્કૃત ભાષામાં લખો.

(6) ધોરણ - 10 નો એક ગદ્ય એકમ પસંદ કરી વિશિષ્ટ હેતુઓ અને શૈક્ષણિક મુદ્દાને ધ્યાનમાં રાખી પાઠ આયોજન નોંધ તૈયાર કરો.

(7) 'સંસ્કૃત ભાષા શિક્ષણ એ ભાષા પ્રયોગશાળા દ્વારા અસરકારક બને છે.' આ વિધાનની સમજૂતી આપો.

પ્રશ્ન - 4 એક કે બે વાક્યમાં જવાબ આપો : 20

(1) શ્લોકપૂર્તિ કરો ...

उत्सवे व्यसने ... . सः बान्धवः ॥

(2) विनीता भोजनं करोति । ततः सा विद्यालयं गच्छति । આ બે વાક્યો જોડીને એકવાક્ય બનાવો. આ માટે કયા કૃદન્તનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો ?

(3) वदाङ्गानि कति सन्ति ? के के ?

(4) 'सं गच्छध्वम्' मंत्रमां संगठित रहेवा शुं करवानुं समजाव्युं छे ?

(5) 'धर्म करवा माटेनुं सौथी प्रथम साधन शरीर छे.' आ विधान कोनुं छे ते जणावो.

(6) 'चक्रायुधः' समासनो विग्रह करी कयो समास छे ते जणावो.

(7) 'समागत्य' कृदंतनो प्रकार जणावो.

(8) संस्कृत भाषाने लोकप्रिय बनाववाना बे उपाय लखो.

(9) संस्कृतनां चार सामयिकनां नाम जणावो.

(10) 'जयः पराजयो वा' एकमनुं हार्द लखो.

प्रश्न - 5 सूचव्या मुजब करो. **12**

(1) रेखाङ्कित पदस्य समासनाम लिखत ।
कि <u>कर्णिकारकुसुमैर्न</u> एतं मनोजैः ।

(2) अधोलिखितेभ्यः कः सर्वनाम अस्ति ।
अधिपः, शिल्पम्, परस्य, समिति

(3) 'देव' नामपदनुं षष्ठी विभक्ति बहुवचननुं रूप लखो.

(4) सुजनो न याति .... मुखं कुठारस्य ॥ आ श्लोकना रचयितानुं नाम आपो.

(5) एकैकमप्यनर्थाय । सन्धि छूटी पाडो.

(6) 'तीक्ष्ण बुद्धिः' समास ओळखावो.

(7) व्याघ्रः मयूररूपं .... पलायते ।
(गृहीत्वा, ग्राह्यम्, गृहीतम्, ग्रहीतुम्)

(8) .... विना मीनः न जीवति । (जल् नुं योग्य रूप मूको.)

(9) संस्कृत पंचना अध्यक्ष कोण हता ?

(10) 'दशरथपुत्रः' ए कयो समास छे ?

(11) जोडकां जोडो.

A (कृति)	B (रचयिता)
(1) दशकुमारचरितम्	(1) विष्णुशर्मा
(2) पंचतंत्र	(2) बाणभट्ट
(3) हर्षचरितम्	(3) कालिदास
(4) मालविकाग्निमित्रम्	(4) कवि दंडी

(12) 'विद्यार्थी संस्कृत ग्रंथमांथी पूर्वजो अने तेमनी संस्कृतिनुं ज्ञान मेळवे.' आ हेतु नीचे पैकी कया सामान्य हेतु साथे संकळायेल छे ?

(i) विद्यार्थीनुं संस्कृत शिक्षण द्वारा चरित्र्य घडतर थाय.

(ii) विद्यार्थी संस्कृत अभ्यास प्रत्ये अभिरुचि केळवे.

(iii) विद्यार्थी संस्कृत भाषाने मातृभाषामां अभिव्यक्त करे.

(iv) विद्यार्थी संस्कृतनुं प्राथमिक ज्ञान मेळवे.

◆◆◆